

PETER DREHMANN'S
**SCHADUW
BOKSEN**

Tragikomische verhalen
over antihelden

ROMAN

OVER DIT BOEK

In de tragikomische verhalen van *Schaduwboksen* bewegen eenzellige en levensonbekwame personages zich voort, op de vlucht voor het verleden of een of ander onheil. Ze zijn op zoek naar een verdwijnpunt en proberen tegelijkertijd heel even de wereld schaakmat te zetten of de werkelijkheid om de tuin te leiden. Zo tracht een emigrant als encyclopediemedewerker de geschiedenis te herschrijven, neemt een gymnasiast op bloedige maar gepaste wijze wraak op zijn leraar, zien twee vrienden hun missie als kruisridders van het Franse chanson ontsporen en slaat een schrijver op de vlucht voor zijn eigen verhaal. De beeldrijke en virtuoos geschreven vertellingen in *Schaduwboksen* zijn hedendaagse lijdensgeschiedenissen - soms grotesk, soms schrijnend, soms hilarisch.

Peter Drehmanns

Schaduwboksen

Verhalen

Inhoud

Waarschuwing
Kraamtranen
Krawattenzwang
De verloren zoon
Vervangend vervoer
De retoucheur
Rolluiken
Kogelschrijver
De tietjes van Einstein
De begeleider
Dooitje zoeken
Smartsmegma
Beeldspraak

Voor Tana, schaduw en sparringpartner

WAARSCHUWING

Elke lezer die meent zijn neus te gaan steken in autobiografische lekkernijen van schrijver dezes, zal bedrogen uitkomen. Deze pagina's ademen slechts de hemelse stank van de leugen en het helse aroma van de verbeelding.

KRAAMTRANEN

De jongen van de rode mieren heeft een baksteen naar mij gooid. Hij heeft me geraakt. Mijn hoofd bloedt. Goeie genade, zei ik toen het gebeurde, goeie genade. Dat heb ik gehoord van mijn moeder toen die politieman een klap op z'n kop kreeg met een knuppel, op de televisie, gisteravond, en het bloed spoot eruit boven de wenkbrauw en mijn moeder riep goeie genade! Ben Hur op spekzolen ben ik, piepend loop ik naar binnen, het bloed komt in mijn ogen, het bloed komt overal, goeie genade wat zal moeder schrikken.

Het was gebeurd in de bosjes, daar had hij me heen gelokt, ik en mijn doortrapperfietsje, hij en zijn kalkwitte krullen en het vreemde rode sproeiselsel in zijn oogwit. De Koning van de Dame Blanche tegen de Jongen van de Rode Mieren. Een verrassing had hij voor me, zo zei hij, iets heel bijzonders, iets wat ik mijn hele leven niet meer zou vergeten. Ik hoefde alleen maar mijn mond open te doen en mijn ogen dicht. Dat was ik gewend. Dat vroeg mijn oma me ook vaker en dan legde ze zoete offerandes op mijn tong, brokjes koel roomijs of hete druppels vloeibare chocolade.

Ik hoorde de krekels kirren toen mijn oogleden de wereld wegduwden en ik voelde opeens zweetstroompjes over mijn slapen glijden. Half opengesperd, half afgesloten stond ik daar, er kon mij niets gebeuren, er kon mij alles gebeuren.

De jongen van de rode mieren heeft het gedaan. Dat zal ik tegen mijn moeder zeggen en zij zal het begrijpen. Zij zal niet boos op me worden om het bloed op mijn bloes, het bloed op mijn broek, goeie genade wat druipt het, het komt op de marmeren tegels, op het Perzisch tapijt dat in ons huis is geland toen oma van papa doodging (zo had papa het gezegd, dat vliegend tapijt was eigenlijk oma, de ziel van oma, tot stof wedergekeerd, zo iets had papa gezegd), op het tapijt, ja, goeie genade, op oma dus, dat zal mijn moeder niet leuk vinden, bloed op oma, maar het is niet mijn schuld, ik kon niet anders, ik moest door de hal om het te kunnen laten zien, dat wat de jongen van de rode mieren had gedaan, en dan zou ik misschien een Dame Blanche krijgen, zoals kleine Max toen ik hem met die staaf had geslagen, het was niet eerlijk, ik moest in de bijkeuken op de butagasfles gaan zitten en kleine Max kreeg ijs met warme chocola.

Dat zanderige heuveltje met die bosjes, dat was het jachtrevier van de jongen met de krijtkeurige krullen en de halfdoorzichtige huid. Als het vel dat is neergedaald op overgekookte melk, zo zag die huid eruit. Dat had een waarschuwing moeten zijn, maar ik wist nog van niks, ik had een doortrapper, remmen kon ik niet en mijn veters strikken evenmin en mijn rug drogen dat zou ik pas een jaar later leren van mijn oom, dat wonderlijke samenspel van een handdoek en twee ritmische knuisten. Ik was de Koning van de Dame Blanche, maar ik wist van niks, dus opende ik mijn mond en sloot mijn ogen en wachtte op de dingen die komen gingen.

Eerst was er een zacht gekriebel, alsof de jongen voorzichtig met zijn nagelriemen mijn tong verkende. Toen werd het gevoel guller, acuter... verhemelte, wangwanden, tandvlees, tongriem, huid ontwaakten gelijktijdig, zetten zich schrap. Hier was iets gaande, hier werd geschiedenis geschreven, bliksemsnel, een *Blitzkrieg* in mijn bek, een strijd ontbrandde, gloeiende loeders wijd en zijd.

De jongen van de rode mieren zit niet bij mij in de klas. Dan had Jos Taans hem wel eens een lesje geleerd. Want Jos Taans, daar is iedereen bang voor, zelfs de meesters. Dan had ie die baksteen nooit durven gooien. En dan was ik niet zo met bloed en zo geweest. En dan had tapijten oma ook geen rode spatten op haar dikke vel gekregen. Goeie genade, mijn moeder zal goeie genade zeggen en nog veel meer. Haar hand zal omhooggaan als ze erachter komt, maar ze hoeft er niet achter te komen, soms kun je dingen doen en niemand weet het, zoals wat ik in mijn hut doe achter in de tuin, dat weet niemand want ze kunnen je niet zien. Of soms, als ik stiekem onder de roosters zit in de grote kamer, dan weten ze niet dat ik naar hen kijk als ze over me heen lopen. Zoals toen die keer dat Lucy me aan het zoeken en roepen was en ze stond boven me met haar benen uit elkaar en ik zag een groene vlek, als een klaverblaadje, dat was haar onderbroek. Nee, mijn moeder hoeft het niet te weten van het bloed.

Een gerechtigheid die ik niet begreep werd verkondigd in mijn mond. Glasgruis, ijzervijsel – zo moet het gevoeld hebben, alsof ik daar op kauwde.

Het was erg, erger dan die keer toen Jos Taans, de zoon van de schroothandelaar, mij had afgerost omdat ik het *ficossen* had verprutst. Ficossen, zo noemden ze bij ons op het schoolplein het spel waarbij een rups van personen werd gevormd die tegen een paal leunde. De tegenpartij moest zo ver mogelijk over dat snoer van gebogen ruggen heen springen, in het meest ideale geval tot aan de paal waartegen de kop van de rups rustte. Jos Taans besliste wie er mee mocht doen en wie als landingsbaan van de lomp gelanceerde lichamen moest dienen. Hijzelf hoorde altijd tot de springende groep en daarvan was hij de voornaamste afgevaardigde, dat wil zeggen degene die het eerst een aanloop mocht nemen om hooguit een seconde lang over de van ruggen gemaakte rupsschubben te zweven en zich vervolgens vast te klampen aan de paal voor hem of aan de jongen waarop hij was

neergeploft. De jongens na hem moesten proberen zodanig te springen dat er uiteindelijk een tweede rups ontstond boven de eerste, zonder tussenruimtes, een strak aangejord koord van lijven. Die keer was ik de laatste die moest springen. Een eenvoudige opdracht, want ik hoefde slechts twee bukkende jongens te overbruggen om bij mijn voorganger aan te sluiten.

Maar ik struikelde net voordat ik wilde afzetten en de zege ging verloren. Jos Taans kon zijn vuisten weer herijken, met mijn gezicht als proefterrein.

De jongen van de rode mieren heeft het gedaan, maar dat zal ik niet tegen mijn moeder zeggen. Ik zal een verwarmingsrooster optillen en ik zal me in de schacht laten zakken en wachten totdat het bloeden ophoudt. Schacht. Dat woord heeft papa mij geleerd. Dat is heel belangrijk voor zijn werk, een schacht, schachten. Daar gaan ze met lampen in en dan zoeken ze naar wat mijn vader wil hebben, want papa is iets hoogs. Ik ga gewoon wachten in de schacht en het bloed zal zoekraken en ze zullen niet weten waar die rooie vlekken vandaan komen in de hal en op oma's dure vel. En dan kom ik naar boven, stiekem, en mijn hoofd is gewoon, er zit geen deuk meer in, en mijn bloes is schoon en mijn schoenen piepen omdat ze nieuw zijn, niet omdat ze bang zijn dat het bloed hen komt opzoeken.

Ik ben de duikbootcommandant. En jij moet doen wat ik zeg. Dat had de jongen van de rode mieren gezegd en ik, de Koning van de Dame Blanche, had hem gehoorzaamd, mijn doortrapper op de grond gelegd en gewacht op nadere orders. Het was heet geweest, een sluier van vliegjes zweefde boven de struiken en het zweet nestelde zich in mijn ooghoeken. In de verte klonk het weemoedige geluid van een vogel die volgens mijn moeder koekoek heette, maar die ik nog nooit had gezien. Veraf en toch glashelder klonk het. Aanmoedigend en verraderlijk. Een slechte vogel was het volgens mijn moeder, maar zijn roep wekte me-

dedogen en een onbestemd verlangen. Toen het gebeurde hoorde ik de koekoek van zeer nabij, alsof de vogel mijn oorschelp had uitgekozen als nest waarin hij zijn eieren zou achterlaten. En mijn tong werd ook iets anders, een rode loper waar mieren overheen marcheerden.

Rode mieren waren het – dat ontdekte ik toen ik gealarmeerd mijn ogen opende en mijn tong probeerde uit te spuwen. Rode mieren die zich een weg zochten naar de donkere schacht aan de ingang van mijn keel. Ik brulde en rochelde. Onbewogen staarde hij mij aan, de krullen als distels rondom het bleke gezicht, koraalslib in het oogwit: de Hertog van de Hel.

Dat rooster is zwaar. Het maakt vierkantjes in je handen. Je moet klauwen van je vingers maken en opletten dat ze goed in de hokjes blijven, want anders valt het rooster op z'n kant in de schacht en dan krijg je 't er nooit meer uitgetild. Je hoeft het maar aan één kant op de vloer te leggen en een klein stukje te schuiven en dan laat je los en ga je op je knieën en laat je je in de schacht zakken. Die roosters zou ik goed kunnen gebruiken voor mijn hut achter in de tuin. Dan leg ik ze over de gangen die ik heb gegraven en dan heb ik een dak waar ik doorheen kan kijken naar de meeuwen of overheen kan lopen. Gelukkig staat de verwarming niet aan, maar dat is ook wel jammer, want dan zou het bloed sneller drogen. Ik heb het rooster weer in de gleuf getrokken en zo kan niemand het weten, dat ik hier ben en dat de jongen van de rode mieren een gat in mijn kop heeft gemaakt.

Hier werd geschiedenis geschreven. In de beslotenheid van mijn mond. Een openbaring. Zo stak de wereld dus in elkaar. Kinderlijk simpel en ondenkbaar laaghartig.

Daar in die schaduwzwangere bosjes heb ik het licht gezien. Daar heb ik gezien dat alles donker is, donker als het keelgat dat wacht op een handvol rode mieren. 'Een snood verraad'. 'Een tastbare leugen'. 'Moorddadig schrootvuur'. 'Botte onbe-

schaamdheid'. Daar tussen die stoffige struiken aan de Kraaiakerweg kregen de woorden die ze soms op tv zeiden of die mijn vader uit de krant voorlas ineens een betekenis, daar werd de wereld rond en begon onder mij vandaan te rollen, daar kreeg het gladde varkentje dat ik was, stekels. Zo zat het dus. Nooit je ogen sluiten. Nooit je mond opendoen. Voortaan alleen op een fiets rijden als er een rem op zat. Oppassen dat wanneer je de esdoornblaadjes op weg naar school omhoog gooide, ze niet als een kiezelregen of als duivendrek naar beneden zouden komen. Eerst drie keer een beker omspoelen voordat je eruit ging drinken.

Een requiem, virtuoos uitgevoerd door een handvol rode mieren. Opgedragen aan de plotseling gestorven Koning van de Dame Blanche. *Haupt voll Blut und Wunden...* dat was ik, nu, voortaan, voor altijd.

Achter in de tuin, waar wilde asperges groeiden, zou ik een grote kuil graven, een offerplaats, en daar zou ik priester gaan spelen en de mensen onderrichten over het Boze. Mieren en spinnen zou ik in die groeve vangen en in mijn mond stoppen en dan zou ik mijn tong uitsteken naar de wereld, mijn gerafelde tong.

Ik ben de koning in de kerker van zijn kasteel. Als ik eruit kruip, zal ik zijn wat papa wil hebben. En ook mijn moeder zal tevreden zijn omdat er nergens meer bloed is en mijn haren niet plakken en mijn schoenen glanzen en mijn knieën ook. Goeie genade, zal ze zeggen, en niet omdat ze schrikt, maar voor de grap. 'Goeie genade, daar heb je de Koning van de Dame Blanche!' En misschien belt ze dan oma om te vragen of we dit jaar weer naar Knokke gaan en dan krijg ik weer elke dag twee Dames Blanches. En als ze het zien, dat ik eruit kom, dan ga ik zeggen 'ik ben de duikbootcommandant' en ze zullen lachen, ja, want ze weten er niks van, wat er is gebeurd en wat ik allemaal weet. Nog maar even en dan zal er niks meer aan de hand zijn, het bloed stroomt weg, ik voel het, in mijn ogen komt het, er is bijna niks meer te zien.

Buiten had ik de kuil waarin ik me kon terugtrekken, binnen verschool ik me vaak in de smalle ruimte onder de verwarmingsroosters. Zoals toen de jongen van de rode mieren een baksteen tegen mijn hoofd had gesmeten. Acht jaar was ik toen, twee jaar nadat het inwijdingsritueel met de mieren had plaatsgevonden. Mijn vader was op zakenreis, mijn moeder anderszins afwezig. Ons dienstmeisje Lucy heeft me uiteindelijk gevonden. Onder een donkerrode sluier van geronnen bloed, bewusteloos, een jochie opgerold in de warme schede van het huis.

Acht jaar eerder, ik weet het zeker, bevonden mijn ouders zich op dezelfde plek, de naakte rug van mijn moeder op het ijzeren raster, een pijnlijke gewaarwording die werd getemperd door de opwolkende warmte. Terwijl een patroon van vierkantjes in haar rugvlees wordt gestanst heeft ze haar ogen gesloten en uit haar open mond ontsnappen onverstaanbare woorden, beangstigende klanken. Mijn vader doet er het zwijgen toe, zijn handen omvatten de schouderbladen van de vrouw die onder hem ligt en bij elke stoot duwt hij haar harder tegen het rooster. Zijn hoofd is zijwaarts gericht, hij kijkt naar buiten, de regen slaat tegen de glazen terrasdeur, het gazon is een klodder snot.

Het heeft niet lang geduurd, slechts even waren zij doof voor de stem der billijkheid. Mijn moeder heeft haar ogen weer open, verwilderd kijkt ze mijn vader aan, alsof ze nooit heeft geweten dat hij krullen heeft en een melkachtige huid. Met wankele tred loopt ze weg, haar rug lijkt op een ijsblokjeshouder. Mijn vader staart naar de plek des onheils, in de duistere diepte voorbij het ijzeren raamwerk, nog onkundig van het feit dat het voortbrengsel van zijn onbezonnen daad hier ooit zijn bloed zal vergieten.

KRAWATTENZWANG

Voorbij. Het is voorbij.

Ik ben op weg. Op weg naar een man die niet meer te redden is, niet meer gered wil worden. Ik kreeg van hem een foto en een brief. Op de foto staat hij voor een raam, wazig, bijna onherkenbaar. Het had een van zijn schilderijen kunnen zijn.

Ik schreef terug. Op de envelop plakte ik een priorityzegel. Besluiteloos bleef ik staan en keek naar buiten. Wolken joegen voorbij en daaronder auto's die even snel leken te gaan. Als ik nu vertrok, zou ik eerder op de plaats van mijn bestemming zijn dan mijn brief.

Ik zette het antwoordapparaat aan en trok de deur achter me dicht.

De achteruitkijkspiegel is maar beperkt betrouwbaar. Paaltjes ontsnappen aan zijn aandacht, voor je het weet heb je een deuk te pakken. Maar veel manoeuvres hoef ik deze keer niet te maken, 550 kilometer voorwaarts over de autobaan. Nee, onderweg kan er eigenlijk niets misgaan. Bovendien heb ik de auto een week geleden nog apk laten keuren en bij de Kwikfit de olie laten verversen. Althans de reis zelf zal zonder slag of stoot verlopen. Wat zich daarna voor catastrofes aankondigen moet ik maar afwachten.

Op de dag na de finale van het EK-voetbal ben ik vertrokken. Niet Oranjespelers maar de in blauw gehulde Fransen droegen de beker in triomf rond – totdat het voetstuk afbrak en in het

gras belandde. Terwijl ik het gaspedaal dieper indruk (Duitse auto's schieten me links en rechts voorbij) trekken de gemiste strafschoppen nog eens aan mijn geestesoog voorbij – voorbij, voorbij is het, maar voor altijd in het geheugen gekrast, de bal van Kluivert op de paal, de mislukte schijnbeweging van Frank de Boer. Ik voel de blaar op mijn dikke teen en weet nog steeds niet waar ik die aan te danken heb.

Toen ik acht was ging ik voor het eerst hierheen. Baden-Baden.¹ Het was ook de eerste keer dat ik zonder mijn ouders reisde. Mijn vader had me op de trein gezet en een drietal brieven in mijn koffertje gestopt; één die ik uit het treinraampje moest werpen in het geval ik gekidnapt zou worden en één voor de stationschef als ik per ongeluk op het verkeerde station zou uitstappen. Dat laatste was echter zo goed als onmogelijk want mijn vader had me verzekerd dat de trein stipt 15.00 uur in Baden-Baden zou aankomen. Zodat ik kordaat opstond toen mijn polshorloge, gekregen met mijn eerste communie,² die tijd aanwees. Ik werd echter tegengehouden door mijn coupégenoten, die inmiddels op de hoogte waren van mijn reisbestemming en mij erop wezen dat dit pas het station van Karlsruhe was. Maar ik betoonde mij onverzoenlijk, de tijd was voor mij kennelijk

- 1 Herstellingsoord, gelegen aan de zoom van het Zwarte Woud. Tijdens het bewind van de Romeinen *Civitas Aurelia Aquensis* genoemd. In de 3de eeuw verwoest door de Alemannen, in 1689 met de grond gelijkge maakt door het Franse heir. Vanwege de warme radioactieve zoutbronnen (tot 68° C) zeer geliefd bij de internationale crème de la crème met een zwakke constitutie, met name in de 19de eeuw toen koningen, keizers, diplomaten, hysterische dames en Dostojevski hier lijf & leden verkwikten en ziel & zaligheid verkwanselden.
- 2 Gecelebreerd in 1967 (één jaar eerder dus dan mijn eerste reis naar B.B.) in de St. Franciscuskerk te H. Het was toen een goede traditie dat de jonge communicantjes van hun ouders een horloge ten geschenke kregen nu zij gerechtigd waren van het Lichaam van Christus te snoepen. Frappant feit: de wijzerplaat van een doorsnee horloge lijkt qua vorm en grootte op een hostie.

een gezaghebbender imperatief dan de plaats: om drie uur moest ik de trein verlaten, dat had mijn pappie gezegd, en wat mijn vader en mijn horloge zeiden, daaraan kon niet getornd worden. Toen gebeurde wat nooit had mogen gebeuren, waarvoor mijn ouders me zo gewaarschuwd hadden: ik raakte mijn paspoort kwijt. ‘Wat er ook gebeurt, geef nooit je paspoort af, behalve aan de meneer van de douane!’ Om te verhinderen dat ik zou uitstappen, namen de andere reizigers mijn paspoort af. Ik begon onbedaarlijk te huilen. Het was voorbij, voorbij was het met mij: ik had geen paspoort meer en mijn horloge zouden ze zeker ook afpakken, ik werd ontvoerd en de brief die ik nu uit het raampje moest gooien zat in een koffer die onbereikbaar hoog in het bagagenet lag.

De auto stinkt naar kattenpis. Op de vloer liggen kauwgumstrips, parkeerbewijsjes, kapotte cassettedoosjes: zinloze relieken.³ Je kauwt wat weg in het leven. En hoeveel rondjes heb je niet gereden om een open plek te vinden. En al die doosjes die je uit je poten hebt laten flikkeren. Uit verstrooidheid. Uit nervositeit. Onhandigheid. Uit woede. Pure woede. Zestig slaaptabletten heeft hij genomen, de idioot. En Kluivert schoot op de paal. Uit nervositeit. Of onhandigheid. *Rigorista*: zo heet in Italië een strafschoppenspecialist. Daar hebben ze een aparte term voor. Geen wonder dus dat... En voor iemand die zestig slaaptabletten naar binnen jaagt, hebben ze daar ook een stoer epitheton voor? *Suicidista*, misschien. *Zwei Nächte besinnungslos zwischen Bildern & zerbrochenen Scheiben auf dem Atelierboden – 60 Schlaftabletten mit Bier, Sekt usw.* Und so weiter, ja. Hij heeft altijd van gedachtestreepjes gehouden, zijn brieven zijn ermee bezaaid, zijn haast onleesbare brieven, kalligrafische uitspattin-

3 In de grond van de zaak is natuurlijk elk reliëf zinloos maar naarmate er meer tijd verstrijkt wint het aan kracht en betekenis. Voor de toekomstige archeoloog is zelfs een strookje papier waarop staat dat op 22 september om 11.00 uur 's ochtends drie euro is betaald in ruil voor één uur en zestien minuten parkeren, een duizelingwekkende ontdekking.

gen, woorden als arabesken, taal als ornament, totdat daar ineens staat: 60 Schlaftabletten. Wellustig kronkelend en tegelijk van een protocollaire hardvochtigheid. Waarop je besluit een brief terug te schrijven, nee, je auto in te springen en naar Baden-Baden te scheuren⁴ om poolshoogte te nemen, dat wil zeggen: om te verifiëren of het waar is wat je gelezen hebt, of dit niet louter is opgeschreven omdat die zes en die nul zo wulps kronkelen en vanwege de sublieme coup de théâtre die het woord ‘Schlaftabletten’ bewerkstelligt. Und so weiter.

Toch is het nog goed gekomen met mij. Een halfuur later rolde de trein het station van Baden-Baden binnen en kreeg ik mijn paspoort terug. Die mensen waren helemaal geen ontvoeders en mijn horloge was een vuile verraaiër. Wat er in die derde brief heeft gestaan weet ik niet meer. Het waren twee verwarrende weken daar bij Ernst en Ingeborg in Baden-Baden. Ik verstond ze nauwelijks en zij begrepen het ook niet wanneer ik om een ‘Boteramme mit Hamm’ vroeg. Af en toe tilde Ernst me op een paard, dat ik vergeefs met mijn beentjes probeerde te omvatten. Op een keer ging het beest ervandoor, een doller rit die eindigde in een Zuid-Duits achtertuintje.⁵ Een waslijn hield mij tegen, bijna werd ik onthoofd. Daar bungelde ik, druipend van het angstzweet, een kledingstuk dat niemand paste. *Leben ist schön*. Dat staat er op een poster van het Rode Kruis, hier op 340 kilometer van Baden-Baden. Drieëntachtig jaar is hij nu. En zijn vrouw zesenzeventig, opgeborgen in een verpleegtehuis, aldaar antichambrerend totdat ze door een graftombe wordt opgeslokt.⁶ Reeds voorzien van een kruis, gelabeld en wel: retrograde amnesie. Of was het anterogade amnesie? Of gewoon allebei: je verleden kwijt zijn (zoals je je paraplu verliest – uit verstrooidheid, uit nervositeit, onhandig-

4 Alsof de pijn zou verflauwen naarmate ik mij verder van haar verwijderde.

5 Gelegen in een vallei op 8°22'10" O.L. en 49°33'20" N.Br.

6 Wat is de kamertemperatuur van de dood?

heid) én geen nieuwe herinneringen meer kunnen kweken, het nu dat verwelkt waar je bij staat. *Blutspende-Aktion*, staat er op de poster. Op 340 kilometer van een stad die leeft van ten dode opgeschreven mensen. Gokpaleizen, klinieken en kuurhotels. Daar ga ik heen. Om te zien wat er nog over is van datgene wat ik mij herinner.

Daar kom ik vandaan: een land waar ze strafschoppen missen.

Nu en dan een ruïne op een heuvel. Een potloodstompje. Deutschland über alles. Het gaat langzaam, steeds langzamer. De ene *Stau* na de andere, de ene *Baustelle* na de andere. En dat verrekte raampje dat maar een paar centimeter open kan. Zweet me de tering. Buig me voorover, stop een bandje in de cassette-recorder. Spoel terug en wacht en hoor het piepen, zwirrelen, zwatelen. En dan neemt het een aanvang, muziek om de tijd te doden: *Firefly* van The American Music Club. Tien jaar nadat ik met Ernst z'n paard een Zuid-Duits tuintje aan flarden reed, schramde ik met Ernst z'n brommer een Mercedes. Ik reed door en de volgende dag belde de politie naar de nietsvermoedende eigenaar van de brommer. Ik moest mij bij het bureau vervoegen vanwege een geval van *Fahrerflucht*. Doorrijden alsof er niets gebeurd is – toen al mijn specialiteit. Come on beautiful, we're gonna sit on the front porch and watch the fireflies as the sun goes down. De zon schijnt en ik ben op weg naar een kuuroord waar men zich erop toegelegd heeft zo elegant mogelijk weg te rotten. Thuis staat het antwoordapparaat aan: ik ben er niet en toch kan men mij bereiken. Zo gaat dat tegenwoordig. They don't live too long, just a flash and then they're gone. Die blaar op mijn dikke teen begint nu echt vreselijk te kloppen. En de kattenpisgeur wordt steeds opdringeriger.

Nog 300 kilometer. Verder weg, verder weg van mijn antwoordapparaat. Dichterbij, dichter bij de catastrofe. *Eine Nacht, einen Tag, noch eine Nacht lag ich von Dienstag bis Donnerstag auf dem Boden... bis ich im Krankenhaus aufwachte*. Een zekere trots kleeft aan deze rapportage. Kijk mij eens, ik heb zestig (zestig!)

slaaptabletten naar binnen gespoeld en ik ben nog niet weggevaagd. De rigorista van de zelfmoord: Ernst Neumann. Zestig voltreffers in eigen doel. En toch naar de finale mogen. Tell me why you don't sleep anymore, tell me what you sit up all night waiting for. Een prachtlied. Dat willen we nog een keer horen. Terugspoelen die handel.

Ernst net ontslagen uit het ziekenhuis en Ingeborg dus in een verpleegtehuis voor demente dames. Mij staat nog helder voor de geest hoe ik als achtjarige snottaap de rits opentrok die van de decolleté tot de zoom van de jurk liep: het soepele lichaam van een voormalige balletdanseres kwam te voorschijn – vierenveertig was Ingeborg toen, maar ze leek veel jonger. Oh come on, I hold you in my arms and you'll be gone, you've been gone. Alweer een Baustelle. Dit kan lang gaan duren. Terwijl er geen tijd te verliezen is. Ernst die nu misschien wel bezig is een tweede cocktail te bereiden, met sekt, bier und so weiter. Hij is dus tegen de glasplaten aangeflikkerd die klaarstonden om zijn schilderijen te beschermen. Wie weet hoe hij eruitziet. It started as a kiss, the overwhelming dream of happiness. Die boxen achterin doen het niet meer. Kutauto.

Nog 150 kilometer.⁷ Rechts één lange streep, links een lint van korte strepen en daartussenin dwing je de wagen. Maar als je het stuur loslaat, ga je ertussenuit en dan is het afgelopen. De dingen kunnen soms zo simpel zijn. Het stuur vasthouden, daar gaat het om. In tijden van nood, van oorlog, van vrede. In crisistijd, in de biedermeiertijd, de tsarentijd, de rederijkerstijd, de naoorlogstijd. Te allen tijde kortom. Ook als mistflarden je voorruit omzwachtelen, zoals nu. Ook wanneer je de signaalborden amper nog kunt zien en alles onleesbaar wordt. You're so pretty, baby, you're the prettiest thing I know. Where did you go?

7 Als of de pijn zou ophouden als ik me maar ver genoeg van haar ophield.